

Istnieje jednak duża zmienność między rozplodnikami, determinowana czynnikami genetycznymi i pozagenetycznymi, w zakresie parametrów fizycznych i jakościowych pozyskiwanego nasienia, co często utrudnia efektywne wykorzystanie nasienia. Zatem predyspozycje knurów do użytkowania inseminacyjnego można byłoby uwzględniać jako istotne kryterium selekcyjne.

„Inseminacja owiec i kóz w Polsce – rys historyczny oraz stan obecny” to tytuł wystąpienia prof. Wiesława Karety z Instytutu Zootechniki w Balicach. Autor omówił w aspekcie historycznym rozwój badań związanych z wykorzystaniem inseminacji tych zwierząt w naszym kraju. Pierwsze informacje dotyczące inseminacji owiec pochodzą z 1936 roku, jednak w skali praktycznej inseminację owiec zapoczątkowano w latach pięćdziesiątych. Obecnie inseminacja owiec i kóz jest coraz częściej poprzedzana kuracją hormonalną samic, udoskonalane są również metody inseminacji, np. domaciczne deponowanie nasienia przy użyciu laparoskopii, diagnostyka ciąży metodą USG. Mrożenie i przenoszenie zarodków jest już stosowane w celu zabezpieczenia rezerw genetycznych, natomiast metody z zakresu klonowania i transgenezy wykorzystywane są jedynie w warunkach doświadczalnych.

Rolę inseminacji w rozrodzie ptaków użytkowych i wolno żyjących w aspekcie hodowlanym, technologicznym, sanitar-

no-weterynaryjnym, ekonomicznym, a także z punktu widzenia ochrony zagrożonych i ginących gatunków omówiła dr Ewa Łukaszewicz z Akademii Rolniczej we Wrocławiu, w referacie zatytułowanym „Inseminacja – metoda wspomagająca rozród ptaków”. Autorka przedstawiła szczegółowo metody pobierania nasienia od ptaków, czynniki wpływające na jakość ich nasienia, a także właściwości nasienia ptaków, jego ocenę i metody unasieniania.

Jak już wspomniano, wszystkie prezentowane referaty (poza wystąpieniem Bartele Verbeek z Holandii) zostały opublikowane w suplemencie „Roczników Naukowych Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego” (tom 2, 2006, sup. 1).

Podsumowując dwudniową konferencję w Łowiczu, zorganizowaną z okazji jubileuszu 50-lecia inseminacji łowickiej, prezes Zarządu MCHiRZ podziękował wszystkim za uczestnictwo, za wiele miłych słów skierowanych pod jego adresem i całej załogi, nie tylko podczas oficjalnych wystąpień, ale także podczas spotkania towarzyskiego. Są to rzeczy nie do przecenienia, świadczą o tym, że obrany kierunek rozwoju Spółki jest właściwy, działania doceniane, a to z kolei wszystkich bardzo mobilizuje do dalszej pracy.

Zofia Pietrzak

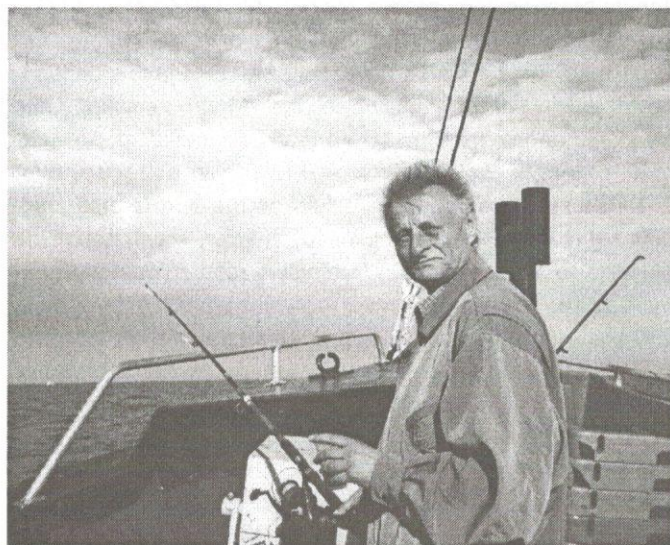
Wspomnienie o Profesorze Krzysztofie Walawskim

*„Umartłych wieczność dotąd trwa,
dokąd pamięcią Im się płaci.”*

Wiesława Szyborska

W dniu 15 września 2006 roku minie pierwsza rocznica, kiedy z wielkim żalem pożegnaliśmy prof. dr. hab. Krzysztofa Walawskiego, nauczyciela akademickiego, współpracownika i nieodżałowanego przyjaciela.

Krzysztof Walawski urodził się 19 grudnia 1937 roku w Milanówku k. Warszawy. Okres okupacji spędził w Warszawie, a następnie w Mościcach k. Tarnowa. Po wyzwoleniu wraz z rodzicami i młodszym bratem zamieszkał w Sopocie, gdzie w 1954 roku ukończył liceum ogólnokształcące. Studia na Wydziale Zootechnicznym Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie ukończył w 1960 roku, wykonując pracę magisterską u profesora Włodzimierza Szczekin-Krotowa w Zakładzie Hodowli Bydła. Tam też zaczęła się kształtować Jego osobowość zawodowa. Bezpośrednio po ukończeniu studiów, otrzymując nakaz pracy, rozpoczął pracę zawodową, początkowo jako inspektor ds. hodowli w Zakładach Mięśnych w Tczewie, a następnie jako agronom gromadzki na terenie powiatu sztumskiego. Jednocześnie pracował jako nauczyciel

zawodu w Szkole Przesposobienia Rolniczego w Sztumie. Pełnił dodatkowo kilka funkcji społecznych w wiejskich organizacjach kulturalnych i sportowych. W 1965 roku podjął pracę w Rolniczym Rejonowym Zakładzie Doświadczalnym w Starym Polu, gdzie jako starszy asystent działu zootechnicznego sprawował nadzór nad stadami zarodowymi bydła i owiec. Z końcem roku 1967 podjął się organizacji pierwszego w kraju Laboratorium Grup Krwi w Wojewódzkiej Stacji Oceny Zwierząt w Olsztynie, którego był kierownikiem. Uczestniczył również w organizacji Krajowego Systemu Kontroli Po-

chodzenia Zwierząt. Praca terenowa, której oddany był do ostatnich dni swojego życia, przepełniła Go na wszystkie późniejsze lata zrozumieniem ludzkich spraw, tolerancją i powściągliwością, którą wykazywał jako człowiek, szef i nauczyciel.

Pierwsze sukcesy naukowe oraz proces głębokiego dojrzewania Jego osobowości badawczej wynikał z faktu, że korzystając z wyników prowadzonych w laboratorium badań usługowych wykonał szereg prac naukowych, których celem była charakterystyka struktury genów grup krwi bydła oraz próby wykorzystania badań immunogenetycznych w selekcji zwierząt. Będąc pracownikiem WSOZ w Olsztynie, w 1971 roku uzyskał stopień doktora nauk rolniczych z zakresu immunogenetyki, przedkładając w Instytucie Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu rozprawę pt. „Zróżnicowanie częstotliwości genów grup krwi populacji krów rasy nizinnej czarno-białej w hodowli zarodowej, PGR-owskiej i indywidualnej na terenie województwa olsztyńskiego” wykonaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Macieja Żurkowskiego. Zainteresowania naukowe spowodowały, że będąc pracownikiem WSOZ w Olsztynie prowadził zajęcia dydaktyczne z przedmiotu „Genetyka zwierząt” ze studentami Wydziału Zootechnicznego ART w Olsztynie oraz powierzano Mu funkcję promotora wielu prac magisterskich. Od 1973 roku rozpoczął pracę w Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie, początkowo na stanowisku adiunkta, a następnie – po uzyskaniu w 1976 roku stopnia doktora habilitowanego po przedłożeniu rozprawy habilitacyjnej pt. „Zastosowanie grup krwi jako markerów zmian genetycznych spowodowanych selekcją bydła rasy nizinnej czarno-białej” – jako docent w Zakładzie Genetyki Zwierząt. W 1982 roku uzyskał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, a w 1991 roku stanowisko profesora zwyczajnego Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie. W latach 1978-1989 był dyrektorem, zastępcą dyrektora Instytutu Genetyki i Metod Hodowlanych, pełniąc jednocześnie od 1981 roku funkcję kierownika Zakładu Genetyki Zwierząt, a następnie od 1989 roku – kierownika Katedry Genetyki Zwierząt.

Badania naukowe prof. dr. hab. Krzysztofa Walawskiego dotyczyły identyfikacji i wykorzystania markerów genetycznych w hodowli zwierząt; w latach 70. – grup krwi, w latach 80. – polimorficznych białek surowicy krwi i mleka, a w ostatnich latach życia – molekularnych markerów DNA. W latach 1975-1990 był kierownikiem i wykonawcą projektów badawczych koordynowanych w ramach centralnych i regionalnych programów badań naukowych, po roku 1990 kierował realizacją 5 projektów badawczych finansowanych przez Komitet Badań Naukowych. Od kilku lat prowadził badania w ramach polsko-niemieckiej współpracy naukowej z Manfredem Schwerinem z Naukowego Instytutu Biologii Zwierząt Gospodarskich w Dummerstorf (Niemcy). Uzyskane wyniki prezentowane były na krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych i publikowane w renomowanych, zagranicznych i krajowych czasopismach naukowych.

Na wielkie uznanie zasługuje dorobek naukowy prof. Krzysztofa Walawskiego. Był współautorem podręcznika, autorem lub współautorem ponad 300 prac naukowych, z których większość ma charakter oryginalnych prac twórczych.

Wspominając Profesora nie sposób pominąć Jego szczególnego wkładu w kształtowanie sylwetek i wychowanie wielu pokoleń młodzieży oraz kadry naukowo-dydaktycznej, tworząc szkołę naukową z zakresu genetyki zwierząt. Dorobek naukowy, dzieło mistrza żywe jest w dokonującej się ciągłej pracy jego uczniów. W kierowanej przez Niego Katedrze pięciu pracowników uzyskało stopień doktora habilitowanego, był promotorem 20 rozpraw doktorskich oraz opiekunem ponad 250 prac magisterskich.

Wielki autorytet naukowy prof. dr. hab. Krzysztofa Walawskiego doceniany był przez liczne krajowe i zagraniczne ośrodki naukowe. Był wielokrotnie autorem recenzji podręczników akademickich, dorobku naukowego w postępowaniu o nadanie tytułu profesora, rozpraw habilitacyjnych i dorobku naukowego w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego, dysertacji doktorskich, licznych publikacji naukowych publikowanych w czasopismach krajowych i zagranicznych oraz projektów badawczych finansowanych przez Komitet Badań Naukowych.

Był członkiem Polskiego Towarzystwa Genetycznego i Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, członkiem Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN, członkiem Rady Naukowej IGiHZ PAN w Jastrzębcu oraz członkiem Kolegium Redakcyjnego czasopisma *Journal of Applied Genetics*. Utrzymując ściśle kontakty z praktyką hodowlaną pełnił kilka funkcji z wyboru, ostatnio był członkiem Rady Programowej oraz Prezydium Rady Programowej ODR w Starym Polu.

W dowód uznania za pracę naukową, dydaktyczną, kształcenie kadr i postaw ludzkich oraz współpracę z terenem wyróżniany był odznaczeniami państwowymi, resortowymi i regionalnymi, m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, medalami – Zasłużony Pracownik Rolnictwa oraz Zasłużony dla Warmii i Mazur, odznaką – Mistrz Techniki, medalem – Zasłużony dla Uczelni. Wyróżniany był również nagrodami zespołowymi Sekretarza Naukowego V Wydziału PAN (dwukrotnie), Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki (dwukrotnie), indywidualną Nagrodą Ministra Edukacji Narodowej oraz nagrodami JM Rektora ART i UWM za osiągnięcia w pracy naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej.

Profesor Krzysztof Walawski był człowiekiem, dla którego praca była pasją życia, wyzwaniem do podejmowania ciągle nowych i ambitnych zadań. Dla swoich współpracowników i przyjaciół był partnerem chętnym do współpracy, niestroniącym od dyskusji nad wieloma interesującymi problemami. Patrząc na tych, którzy odprowadzali Go na miejsce wiecznego spoczynku jesteśmy pewni, że wszystko to, czego w życiu dokonał, całe dobro, które było udziałem Jego zwykłej ludzkiej pracy, pracy szczególnej, bo pracy uczonego, pozostanie na zawsze w naszych sercach i umysłach.

Prof. dr. hab. Krzysztof Walawski odszedł od nas jako człowiek wybitny, wielkiego serca i niezwyklej szlachetności, skromny i życzliwy, wielce zasłużony dla nauki polskiej, a dla nas niezastąpiony przyjaciel. Jego dzieło będziemy stracić kontynuować, tak jakby był On wśród nas.

Urszula Czarnik